

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 26.1.2011
COM(2011) 17 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**ПРИНОСЪТ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА ЗА
УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ В РАМКИТЕ НА СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020“**

SEC(2011) 92 окончателен

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В настоящото съобщение се очертава ролята на регионалната политика при осъществяването на принос за изпълнението на стратегия „Европа 2020“¹ и по-специално на водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“. На проведеното на 17 юни 2010 г. заседание на Европейския съвет беше подчертана необходимостта от оказването на подкрепа за тази стратегия по линия на политиката на сближаване, така че икономиката на ЕС да бъде ориентирана към устойчив растеж, който води до създаване на работни места. Успешното постигане на целите по стратегия „Европа 2020“ зависи в голяма степен от приетите на местно и регионално равнище решения². Регионалната политика играе съществена роля при прехода към инвестиции за интелигентен и устойчив растеж посредством действията, които могат да бъдат подпомагани в нейните рамки с цел преодоляването на проблеми, свързани с климата, енергетиката и околната среда.

През 2006 г. бяха приети Стратегическите насоки на Общността³ за политиката на сближаване. В настоящото съобщение се взимат под внимание актуалните тенденции в развитието на политиките и измененията в законодателството, насочени към укрепването на устойчивото развитие на регионите. С него се допълва наскоро приетото съобщение⁴ за регионалната политика и интелигентния растеж, като се насърчава приносът от страна на политиката към структурните промени в икономиката и за изпълнението на стратегия „Европа 2020“. Промените в приоритетите на инвестициите по линия на регионалната политика⁵ трябва да се извършат в контекста на преориентирането на общата икономическа политика към очертаните в стратегия „Европа 2020“ приоритети. С други думи, когато е целесъобразно, финансовите средства от фондовете в областта на регионалната политика следва да се използват за подпомагане на структурните реформи⁶.

Като се имат предвид бюджетното състояние на Съюза понастоящем и значителните финансови средства по линия на политиката на сближаване, които все още са налице през настоящия програмен период 2007—2013 г.⁷, с настоящото съобщение се отправя призив към заинтересованите лица в областта на регионалната политика за незабавни действия, за повече инвестиции в устойчивия растеж и за по-ефективно използване на финансовите средства. В него се препоръчват практически начини, по които регионите да използват политиката, така че да изградят устойчива спрямо измененията на климата конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите и с ниски емисии на въглероден двуокис. Същевременно в него се съдържат примери за добри практики, посочени в придружаващия работен документ на службите на Комисията⁸. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с органите на национално и регионално равнище, за да улесни изпълнението на тези препоръки.

¹ COM(2010) 2020.

² Европейски парламент, 2009/2235(INI), 30 април 2010 г.

³ ОВ L 291, 21.10.2006 г., стр. 11.

⁴ COM(2010) 553.

⁵ COM(2010) 642 окончателен, „Заклучения от петия доклад за икономическото, социалното и териториалното сближаване: бъдещето на политиката на сближаване“.

⁶ COM(2010) 700 окончателен, „Преглед на бюджета на ЕС“.

⁷ COM(2010) 110.

⁸ Вж. подробности в SEC(2011) 92

2. УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ И РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА

Приблизително 30 % от общо 344-те милиарда евро финансови средства по линия на регионалната политика през периода 2007—2013 г. могат да бъдат използвани за дейности, които оказват особено въздействие върху устойчивото развитие. До края на 2009 г. 22 % от тези средства за финансиране на устойчивото развитие са били разпределени по конкретни проекти, докато дялът на общо разпределените финансови средства по линия на регионалната политика бил 27 %.

Таблица 1: Разпределени финансови средства по линия на политиката на сближаване за периода 2007—2013 г., които допринасят за устойчив растеж

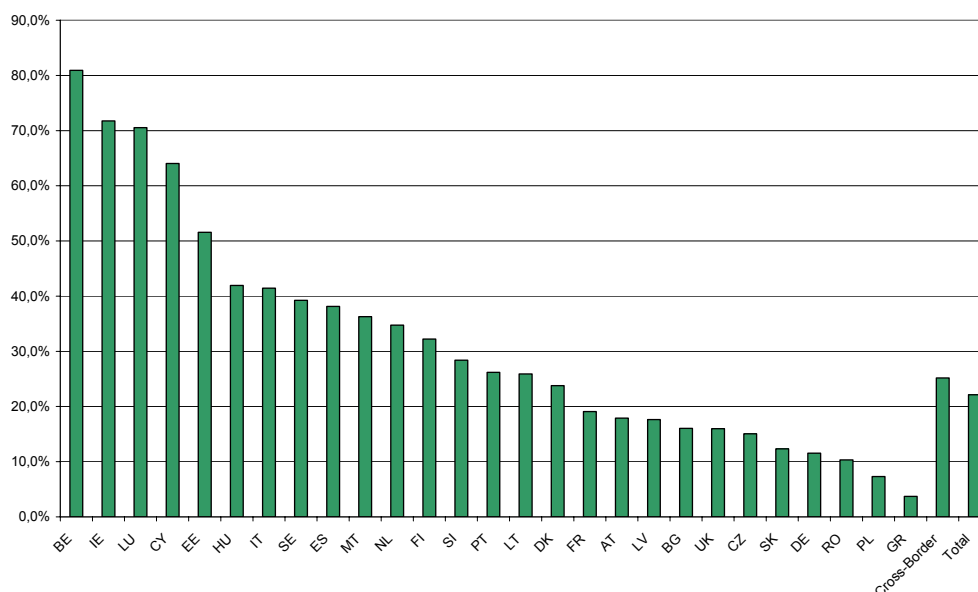
	Сума за одобрените оперативни програми	Сума, разпределена за избраните операции до края на 2009г.	%
	млрд. евро (закръгл.)	млрд. евро (закръгл.)	
ПРЕКИ	45,5	9,9	22%
Водоснабдяване	8,1	1,7	21%
Отпадни води	13,9	3,8	27%
Отпадъци	7,0	1,1	16%
Качество на въздуха	1,0	0,1	6%
Опазване на природата	5,2	1,0	19%
Приспособяване към изменението на климата	7,8	1,8	23%
Екоинновации в МСП	2,5	0,5	20%
НЕПРЕКИ	59,5	13,4	23%
Железопътен транспорт	23,9	5,4	23%
Градски транспорт	7,8	2,2	28%
Друг устойчив транспорт	4,6	1,0	22%
Електрическа енергия	0,6	0,02	4%
Енергия от устойчиви източници	9,0	1,4	15%
Възстановяване на градските и селските региони	13,6	3,4	25%
ОБЩО	105	23,3	22%

Източник: Стратегически доклади на държавите-членки, септември 2009—януари 2010 г.

По-специално инвестициите за свързани с енергетиката и околната среда програми са под средното равнище.

В началото на настоящия програмен период енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници не се ползваха с приоритета, който имат понастоящем. Финансовата криза, ограниченията в публичните бюджети, административните пречки и недостатъчният технически опит в тези сравнително нови области на дейност за управляващите органи допринесоха съвместно за забавяния в посочените области.

Графика 1: Процент на усвояване на разпределените финансови средства по линия на политиката на сближаване за периода 2007—2013 г., които допринасят за устойчив растеж, по държави-членки

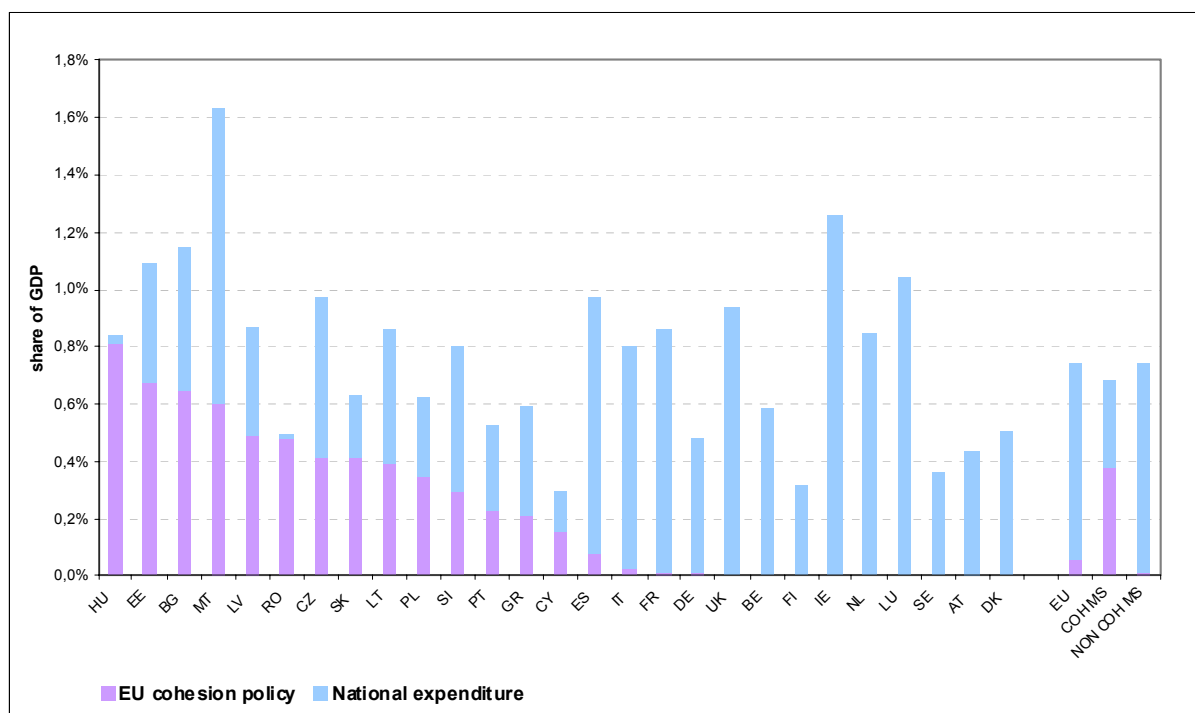
Източник: Стратегически доклади на държавите-членки, септември 2009—януари 2010 г.

Във водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“ се подчертава значението на мобилизирането на финансови средства по линия на регионалната политика в последователна стратегия за финансиране, с която се привличат национални публични и частни финансови средства⁹. Предпоставка за това са ясни стратегии на национално равнище. Графиката онагледява как до настоящия момент политиката на сближаване е служила като механизъм, засилващ финансирането на национално равнище за инвестиции предимно в инфраструктурата в областта на околната среда и във възстановяването на околната среда.

Графика 2: Общо публични разходи за опазване на околната среда, като дял от БВП (2008 г.)

⁹

Вж. и CdR 223/2010.

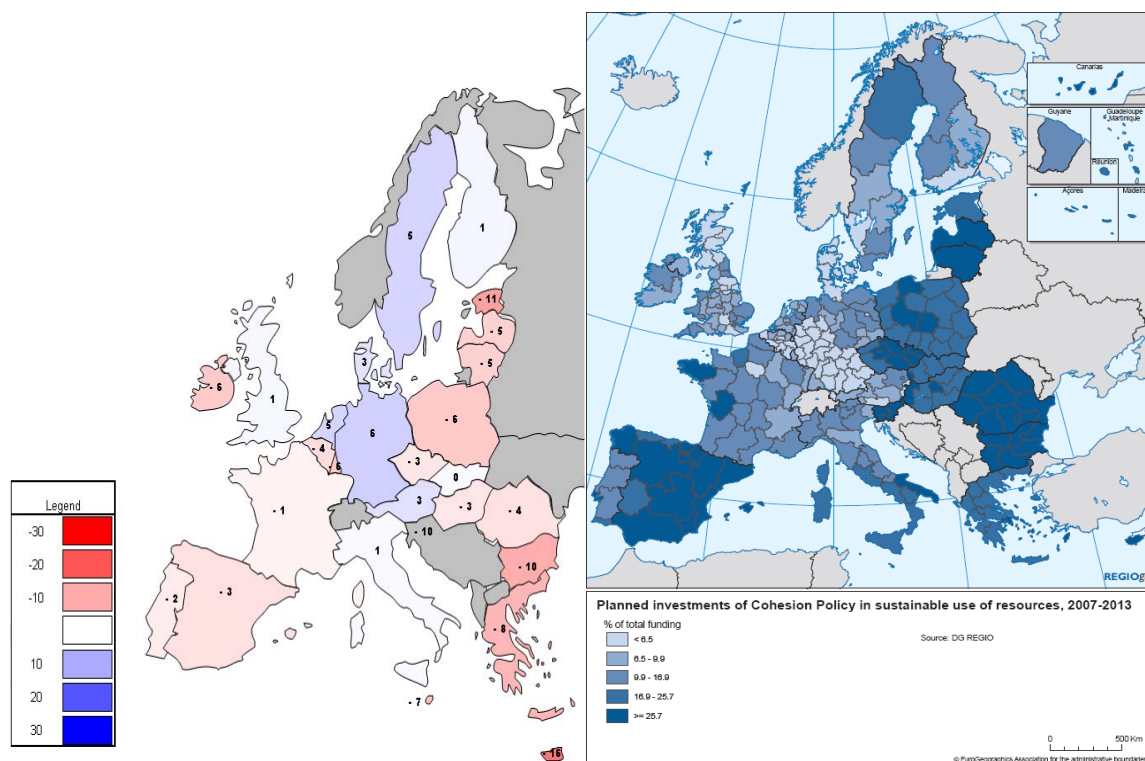

COH MS: Cohesion Member State - NON COH MS: Non Cohesion Member State
 Източник: Евростат, ГД „Регионална политика“

От картите по-долу е видно, че разпределените понастоящем финансови средства по линия на регионалната политика ще спомогнат за справянето с установените пропуски в устойчивото управление на ресурсите¹⁰ в редица региони и държави-членки.

¹⁰ Вж. подробни данни в SEC(2011) 92

Карта 1: Състояние на държавите-членки във връзка с „устойчивото използване на ресурсите“ и планирани инвестиции по линия на политиката на сближаване за „устойчиво използване на ресурсите“ през периода 2007—2013 г.

Резултати при „устойчивото използване на ресурсите“

Относително положение на държавите-членки: колкото по-висок е резултатът, толкова по-добро е състоянието.

Източник: Европейска комисия, ГД „Икономически и финансови въпроси“
комисия, ГД „Регионална политика“

Източник: Европейска

По линия на регионалната политика беше последователно съфинансирано изграждането на инфраструктура в областта на околната среда за управлението на водите и отпадъците, като по този начин се подпомагат регионите да спазват установената в директивите на ЕС строга рамка. Това също така им предостави възможност по-лесно да постигнат по-добра конкурентоспособност, като същевременно опазват околната среда и създават работни места.

Комисията е убедена, че през настоящия програмен период управляващите органи разполагат със значително поле за действие, така че да използват по-ефективно наличните финансови средства. В рамките на съществуващите оперативни програми има възможност за преосмисляне на приоритетите за проектите и за започването на нови. Отправените в настоящото съобщение препоръки имат за цел да служат като насоки по отношение на начина, по който приоритетите за инвестиции могат да бъдат най-добре подбрани и управлявани, така че да се постигнат максимални резултати по отношение на устойчивия растеж. Тези препоръки се основават на добрите примери, които регионите и градовете вече са дали.

3. ЗАСИЛВАНЕ НА ПРИНОСА НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА ЗА УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ ПРЕЗ НАСТОЯЩИЯ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД

В настоящото съобщение се предлага основан на два стълба подход за повишаване на приноса на регионалната политика за устойчив растеж през настоящия програмен период:

- (1) **повече инвестиции за устойчив растеж:** насърчаване на насочването на по-голямо внимание в стратегически план на инвестициите за устойчив растеж, като акцентът се поставя върху икономика с ефективно използване на ресурсите и ниски емисии на въглероден двуокис, и
- (2) **по-добри начини на инвестиране за устойчив растеж:** подобряване на механизмите за постигане на целите на политиките посредством засиленото прилагане на принципите за устойчиво развитие в рамките на оперативните програми.

3.1. Първи стълб: повече инвестиции за устойчив растеж

С цел да се допринесе за постигане на конкретните и общите цели за устойчив растеж по линия на стратегия „Европа 2020“ са набелязани три приоритета: икономика с ниски емисии на въглероден двуокис, услуги от екосистеми и биологично разнообразие, както и екоинновации.

Преход към икономика с ниски емисии на въглероден двуокис: насочване на вниманието към инвестиции за енергийна ефективност, сгради, възобновяеми енергийни източници и незамърсяващ околната среда транспорт

През последните години бяха приети редица важни нови мерки в рамките на политиките на ЕС, включително пакетът по въпросите на климата и енергетиката от 2008 г., неговият технологичен стълб — Европейският стратегически план за енергийни технологии — и преработената директива относно енергийните характеристики на сградите.

- Регионите и градовете следва да се възползват от новите възможности за енергийни инвестиции в сградите.

На сградите се падат 41 % от потреблението на енергия, което ги превръща в основна област за инвестиции¹¹ с оглед на постигането на целите на стратегия „Европа 2020“, за което тези инвестиции могат да допринесат посредством насърчаване на ефективното използване на ресурсите и създаване на работни места на местно равнище.

С измененията в Регламента относно Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР)¹² неговият обхват беше разширен по отношение на инвестициите в сгради за устойчиво енергийно развитие.

Докато по линия на регионалната политика традиционно са финансирани инвестиции в енергийната ефективност само на обществени и търговски сгради, понастоящем е възможно тези финансови средства да се използват в жилищния сектор във всички

¹¹ SEC(2008) 2865.

¹² Регламент (ЕО) № 397/2009.

държави-членки. Понастоящем до 4 % от финансовите средства, разпределяни на национално равнище по линия на ЕФРР, могат да бъдат използвани за енергийни инвестиции в жилищното строителство, с които се подпомага социалното сближаване. Ако държавите-членки решат да внесат съответни изменения в програмите, е потенциално възможно да бъдат преразпределени 8 милиарда евро в рамките на текущите програми.

Освен това, с цел да се насърчи по-интензивното използване на пазарни инструменти, посредством друго изменение¹³ в нормативната уредба беше разгърнато използването на инструменти за финансов инженеринг по отношение на енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници в сгради, включително съществуващите жилищни сгради. Управляващите органи следва бързо да се възползват от тези нови възможности, като вземат предвид ролята на органите на местно равнище в тази област за инвестиции.

- Регионите и градовете следва да ускорят инвестициите в енергията от възобновяеми източници и енергийната ефективност, в съответствие със своя енергиен потенциал по места.

Постигането на поставената на равнище ЕС цел през 2020 г. делът на възобновяемите източници в общото потребление на енергия да бъде 20 % може да осигури допълнителни работни места, много от които са в близост до мястото на инвестициите. Потенциалът на енергийната ефективност за създаване на работни места също е значителен.

Управляващите органи следва да разглеждат възобновяемите източници на енергия и енергийната ефективност като двигатели на развитието, по-специално в селските и крайбрежните райони, крайно отдалечените райони и островите, и да се възползват от техния морски енергиен потенциал. Регионалната политика може също така да спомогне за по-интензивното използване на устойчиви енергийни решения за централно отопление и когенерация. Също толкова важно е инвестирането в трансевропейски енергийни мрежи (TEN-E) и интелигентни разпределителни мрежи на местно равнище.

- Управляващите органи следва да отдават приоритет на проекти, които повишават ефективното използване на ресурсите в транспорта.

В сектора на транспорта трябва да се полагат повече усилия за привличането на инвестиции за незамърсяващ околната среда обществен транспорт и за намаляване на емисиите на въглероден диоксид. В съответствие с най-новите препоръки на ЕС¹⁴ регионите и градовете се насърчават да използват в пълна степен наличните разпределени финансови средства от ЕС, за да се подпомогне преориентирането към по-ефективни видове транспорт. Приоритет са незамърсяващият околната среда градски транспорт, използването в максимална степен на незамърсяващи околната среда и енергийно ефективни превозни средства и немоторните превозни средства, както и железопътният транспорт, по отношение на който следва да се отдели специално внимание на ускореното усвояване на индикативно разпределените

¹³ Регламент (ЕС) № 832/2010.

¹⁴ COM(2009)279 окончателен.

финансови средства от ЕС в размер на 19 милиарда евро по приоритетите за железопътните трансевропейски транспортни мрежи (TEN-T).

Във връзка с трансевропейските транспортни мрежи (TEN-T) финансовите средства от фондовете в областта на регионалната политика следва да бъдат насочени в по-голяма степен към реализирането на особено ценната за ЕС основна мрежа с цел да се премахнат съществени затруднения, по-специално в трансграничните участъци, да се свържат интермодалните възли и да се насърчи оперативната съвместимост.

Устойчиво развиващи се европейски градове

Градовете са източник на почти 75 % от емисиите на въглероден двуокис¹⁵ и поради това те играят особено важна роля при изграждането на икономика с ниски емисии на въглероден двуокис и с ефективно използване на ресурсите. От значение е съставителите на градоустройствените планове да обмислят начините, по които да използват всички налични инструменти за насърчаване на устойчивия растеж, независимо дали посредством използването на секторни проекти, като незамърсяващ околната среда обществен транспорт или енергийните характеристики на сградите, или посредством използването по-цялостни подходи, като мерки за преодоляване на проблемите, свързани с разрастването на градовете. Сред добрите примери са:

- комплексният подход за инвестиции за устойчиво енергийно развитие в провинция Барселона (ES) посредством Пакта на кметовете и механизма ELENA;
- помощта за енергийни инвестиции в жилищни сгради в Литва посредством създаването на фонд JESSICA в размер на 227 милиона евро.

Услуги от екосистеми: насочване на вниманието върху опазването и увеличаването в максимална степен на потенциала на естествената околна среда

ЕС не успя да постигне своята цел за 2010 г. да спре намаляването на биологичното разнообразие. За да се увеличат усилията в тази насока държавите-членки се споразумяха по нова цел за 2020 г.¹⁶, която ще бъде в основата на предстоящата нова стратегия на ЕС за биологичното разнообразие. На международно равнище ЕС пое ангажимент по резултатите от наскоро проведената конференция в рамките на Конвенцията за биологичното разнообразие¹⁷, в това число за започване на дейност по набиране на ресурси с оглед на изпълнението на Стратегическия план за биологичното разнообразие за периода 2011—2020 г.

- Управляващите органи следва да инвестират в природните ресурси като източник на икономическо развитие.

Въздухът, водата, земята, животинските и растителните видове, почвата и моретата са сред природните ресурси, които са от съществено значение за нашето благосъстояние и за нашите икономически перспективи. Терминът „услуги от екосистеми“, използван за

¹⁵ <http://www.worldenergyoutlook.org/index.asp>

¹⁶ „да спре загубата на биологично разнообразие и влошаването на услугите от екосистемите в ЕС до 2020 г., да ги възстанови, доколкото това е възможно, като се повиши приносът на ЕС за възпиране на загубата на биологично разнообразие в световен мащаб“.

¹⁷ Десето заседание на Конференцията на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие (CBD COP10), Нагоя, октомври 2010 г.

първи път в проведената през 2004 г. от Организацията на обединените нации „Оценка на екосистемите за хилядолетието“, се отнася до тези естествено съществуващи преимущества и до загубите, до които би могло да доведе неопазването им. Опазването на екосистемите води до устойчиви работни места и социално-икономическо развитие. Около 16,8 % от работните места в Европа са непряко свързани с природни богатства¹⁸. Така например стойността на опрашването на растенията от насекомите за европейското селско стопанство се оценява на 22 милиарда евро годишно¹⁹.

- Управляващите органи следва да използват финансовите средства по линия на регионалната политика за предотвратяване на природните рискове като част от опазването на природните ресурси и приспособяването към изменението на климата.

Предотвратяването на рисковете може да бъде ефикасна инвестиция, тъй като разходите по превантивните мерки са многократно по-ниски, отколкото евентуалните разходи за възстановяване. Добре съставените проекти за предотвратяване на рисковете могат да допринесат за опазването на услугите от екосистеми, като например качеството и количеството на водата, и да са от полза за биологичното разнообразие, селското стопанство и крайбрежните региони. Посредством укрепването на предпазната роля на природата това също така засилва приспособяването към изменението на климата, последицата от което ще бъдат по-чести и по-сериозни природни бедствия.

- Управляващите органи следва да отдават приоритет на т.нар. „екологични инфраструктури“

Понятието „екологични инфраструктури“ обхваща гори, реки, крайбрежни зони, паркове, екокоридори и други естествени и полуестествени характеристики, които съставляват основни елементи за предоставянето на услуги от екосистеми. Разработването на екологична инфраструктура е основен фактор за поддържането на устойчиво развиваща се околна среда, в която нашата икономика и нашето общество могат да просперира. По-специално това спомага за приспособяване към изменението на климата и допринася за създаването и надлежното управление на екологичните мрежи. По този начин управляващите органи следва да гарантират, че въздействието върху природните области и използването на земята е проучено в пълна степен в рамките на извършваната от тях оценка на всеки инфраструктурен проект. Следва да се засили използването на подходящи инструменти, като например интегрирано управление на крайбрежните и речните басейни, по-специално там, където е вероятно да бъдат засегнати защитени по линия на „Натура 2000“ области.

Към интегрирано управление на услугите от екосистеми

- Възстановяване на наводняемите зони с цел приспособяване към изменението на климата, като същевременно се допринася за опазването на други значими услуги от екосистеми, като например наличието на чиста питейна вода (HU).
- Разработване на екологични инфраструктури, като например екокоридори, за да се гарантира дейността на мрежите в рамките на „Натура 2000“ (PL).

¹⁸ Проучване „Икономика на екосистемите и биологичното разнообразие“ (ИЕБ): „ИЕБ за създателите на политики на местно и регионално равнище“.

¹⁹ Gallai et al. 2009 г.

Екоинновации: насочване на усилията към мобилизирането на партньорства за иновации и на потенциала на информационните технологии

Екоинновациите са съществено средство за постигане на целите за ефективно използване на ресурсите, конкурентоспособност и създаване на работни места.

- Управляващите органи следва да подпомагат в по-голяма степен екоинновациите.

Екоинновациите могат да доведат до по-ефективно използване на ресурсите и до нови работни места във всички отрасли на икономиката. Така например насочената към опазване на околната среда промишленост понастоящем е един от най-големите промишлени отрасли в Европа, в който са заети приблизително 3,4 милиона души. През последните години в този отрасъл се наблюдаваше годишен растеж от приблизително 8 %, а през периода 2004—2008 г. бяха създадени 600 000 нови работни места²⁰.

- Управляващите органи следва да подпомагат клъстерите в областта на екологосъобразните технологии посредством партньорства с предприятията.

Съществени предимства на регионално равнище произтичат от т.нар. „клъстери“ — концентрирани в географско отношение взаимозависими групи от предприятия, научноизследователски институти и други заинтересовани страни в областта на иновациите. Управляващите органи се приканват да подпомагат клъстерите в областта на опазването на околната среда и енергетиката въз основа на публично-частни партньорства, като средство за ускоряване на инвестициите в екоинновациите.

- Управляващите органи следва да използват финансовите средства по линия на регионалната политика за насърчаване на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) за екологосъобразната икономика.

Свързаната в мрежа ИКТ-инфраструктура²¹, наред с иновационните услуги и приложения са основен фактор в създаването на възможности за внедряването на екологосъобразни технологии и екоинновации. Поради това съответните инвестиции следва да бъдат координирани и да се допълват, така че да са от взаимна полза. Интелигентните електроразпределителни и електропреносни мрежи, енергията от възобновяеми източници и интелигентните системи за транспорт са примерни области, в които ИКТ имат ценен принос и спомагат за намаляване на емисиите, като същевременно предлагат нови пазарни възможности за екоинновации.

Използване на потенциала на екологосъобразните технологии и екоинновациите от страна на регионите

- Разработване на междусекторна стратегия за насърчаване на екоинновациите (АТ).

²⁰ Както се посочва във финансирано от Европейската комисия изследване по проект ENV.G.1/ETU/2007/0041: „Най-конкурентоспособните промишлени отрасли са отраслите с най-ефективно използване на ресурсите и обратно“.

²¹ В COM(2010) 245 окончателен/2 „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ е очертан набор от действия в този контекст.

- Инвестиране в комплексна програма за подпомагане на икономическата дейност, така че да се помогне на МСП да подобрят ефективното използване на ресурсите (UK).

Инвестирането в човешки капитал и осигуряването на подходящи умения на хората е основен фактор за изграждането на общество с ефективно използване на ресурсите. По линия на Европейския социален фонд може да бъде предоставяна помощ за разгръщане на уменията, на творческия и предприемаческия дух на работната сила в областта на иновациите в съответствие с водещата инициатива „Програма за нови умения и работни места“ в рамките на стратегия „Европа 2020“.

От съществено значение е действията по линия на регионалната политика да бъдат проектирани в съгласуване с другите политики на ЕС във всички посочени по-горе области. Управляващите органи настоятелно се приканват да се възползват от допълнителното подпомагане, предлагано по линия на политиката за развитие на селските региони, програмата LIFE+, седмата рамкова програма за научноизследователска и развойна дейност и програмата за конкурентоспособност и иновации.

3.2. Втори стълб: по-добри начини на инвестиране

Интегрирането на принципите за устойчиво развитие²² в изпълнението на програмите, финансирани от фондовете в областта на регионалната политика, ще повиши тяхното въздействие върху устойчивото развитие на регионите, без да са необходими други мерки за ограничаване на риска или други механизми.

Интегриране на принципа за устойчиво развитие през целия жизнен цикъл на проектите

- Съображенията за устойчиво развитие следва да бъдат неразделна част от всички планове – от проектирането до изпълнението и наблюдението.

Независимо че като идея устойчивото развитие е трайно залегнало в съзнанието на повечето политически стратегии и управляващите програмите, то не е интегрирано в достатъчна степен в проектирането, изпълнението и оценката на всички действия. Постоянното внимание през целия жизнен цикъл на проектите е основен фактор за повишаване на ефективността на финансовите средства от фондовете в областта на регионалната политика²³. Управляващите органи следва да възприемат по-далновиден подход при съпоставянето на разходите в рамките на жизнения цикъл на алтернативни методи за инвестиране, например като отчитат при изчисленията си опазването на екосистемите и биологичното разнообразие.

- Регионите и градовете следва да използват в много по-голяма степен екологичните обществени поръчки

²² Комисията Brundtland (1987 г.) определи тази дейност като задоволяване на нуждите на настоящите поколения, без това да излага на опасност способността на бъдещите поколения да задоволяват своите собствени нужди.

²³ Европейска сметна палата, Специален доклад № 3/2009.

Екологичните обществени поръчки (green public procurement — GPP) могат да повишат конкурентоспособността на европейските доставчици на стоки и услуги. Европейските директиви за обществените поръчки предоставят възможност на държавните органи при провежданите от тях процедури за възлагане на обществени поръчки да вземат предвид свързаните с климата, околната среда и обществото съображения. Съществуват редица техники и методи²⁴ за насърчаване на използването на GPP. Регионалната политика може да спомогне за справянето с предизвикателството по обучението и осведомяването на отговорните за обществените поръчки длъжностни лица на всички равнища в органите на местно и регионално управление.

- Създаване на надлежни показатели за наблюдение и оценка.

Евростат е разработила набор от показатели за устойчиво развитие, които могат да подпомогнат органите на национално и регионално равнище да създадат свой собствен информационен регистър за устойчиво развитие. Оказваната по линия на регионалната политика техническа помощ може да спомогне за разработването на средства за оценка и наблюдение²⁵, така че да бъдат подпомогнати политическите стратегии при взимането на решение относно видовете инвестиции, които могат да допринесат най-успешно за намаляване на емисиите на CO₂ по програмите.

Добри практики при проектирането на жизнения цикъл на програмите

- Изготвяне на специално ръководство за опазване на околната среда с цел да се подпомогнат организаторите на проекти при подготовката и подбора на проектите (SE);
- Насърчаване на екологичните обществени поръчки в областта Hradec Králové (CZ) посредством конкурс за добри практики с участието на градските администрации и други институции;
- Определяне на конкретни показатели за изменението на климата, биологичното разнообразие и опустиняването, по които да се следи напредъка (BG)

Подлагане на проверка на инвестициите по отношение на устойчивостта спрямо изменението на климата и ефективното използване на ресурсите

- Управляващите органи следва да подлагат на анализ оперативните програми и проектите по отношение на тяхната устойчивост спрямо изменението на климата.

Важна част от повишаването на способността за приспособяване на даден регион е анализирането на програмите и на проектите, не само с оглед на тяхното въздействие върху околната среда, но и с оглед на тяхната вероятна уязвимост по отношение на изменението на климата. В Бялата книга за адаптиране спрямо изменението на климата регионите се насърчават до 2012 г. да изготвят регионални стратегии за адаптация. Държавите-членки и регионите следва да използват понастоящем наличните финансови средства от фондовете в областта на регионалната политика за финансиране на тези нови стратегии и тяхното изпълнение.

²⁴ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

²⁵ Вж. механизма за отчитане на емисиите на въглероден двуокис „NECATER“ (FR) като пример за добра практика SEC(2011) 92

- Управляващите органи следва да ориентират своите инвестиции към възможностите, свързани с най-ефективното използване на ресурсите.

При инвестиции в значителни инфраструктури в областта на околната среда следва в пълна степен да се вземат под внимание възможностите, които са в съответствие със заложените в законодателството на ЕС „рангове“ на политиките в областта на отпадъците и на водите²⁶. Това означава, че на първо място приоритет следва да се отдаде на предотвратяването на отпадъците, след това — на повторната употреба, последвана от рециклирането и оползотворяването, например оползотворяването за енергия. Обезвреждането следва да бъде последната възможност, до която да се прибегва. В планове за управление на отпадъците предотвратяването и рециклирането на отпадъците следва да имат явен приоритет пред останалите възможности.

По отношение на водата управляващите органи следва да отдават приоритет на проекти, насочени към пестенето на вода, повишената ефективност при използването на водата, политиката за определяне на цените на водата или рентабилните мерки за управление на потреблението. Конкретни примери са намаляването на течовете от тръбопроводите, монтирането на колектори на дъждовна вода или използването на рециклирана вода.

Приложното поле на тези методологични подходи могат може да бъде разширено, така че да обхване други области, като възможностите за инвестиции бъдат подложени на оценка с оглед на ефективното използване на ресурсите.

Добри практики при анализирането на оперативните програми с оглед на устойчивостта спрямо изменението на климата и ефективното използване на ресурсите

- Анализ на проект за възстановяването на крайбрежен район от гледна точка на въздействието му върху климата, вследствие на което е взето решение за преместването на крайбрежен път (FR);
- Внедряване на инсталация за рециклиране, компостиране и производство на биогаз в общинската инсталация за управление на отпадъците в Sant'Antnin (MT).

²⁶

Рамкова директива в областта на политиката за водите (2000/60/ЕО) и Рамкова директива относно отпадъците (2008/98/ЕО).

По-добро управление

Регионалната политика заема стратегически позиции от гледна точка на приноса за изпълнението на целите на ЕС за устойчив растеж, тъй като тя е „политика по места“, която насърчава управлението на много равнища и публично-частните партньорства в рамките на комплексни стратегии.

- Необходимо е публичната администрация и политическите стратегии в държавите-членки да включат целите за устойчив растеж в общата рамка на стратегията на политиката.

Целите на стратегия „Европа 2020“ ще бъдат постигнати по по-резултатен начин, ако използването на финансовите средства от фондовете в областта на регионалната политика представлява част от по-широка политическа рамка, която осигурява необходимата правна сигурност и подходящи стимули. На практика това означава, че програмите и проектите следва да бъдат придружени от изменения в законодателната и административната уредба.

- Необходимо е управляващите органи да разширят партньорствата и да повишат стратегическия заряд на комитета за наблюдение на програмите.

По-доброто управление е от съществено значение за постигането на устойчиво развитие. Това се потвърждава от направената наскоро *ex-post* оценка на политиката на сближаване за периода 2000—2006 г. По-доброто управление е крайъгълен камък за постигането на ангажираност и съгласие сред заинтересованите страни по отношение на един общ възглед, който е мотивационен фактор за изпълнението на стратегията и програмите. Необходимо е участието на социално-икономическите партньори и гражданското общество да започне на ранен етап и да продължи през целия програмен цикъл. Необходимо е комитетите за наблюдение периодично да подлагат на преглед напредъка по изпълнението на договорената стратегия и на целите на програмите, както и евентуалната необходимост от съществено изменение на тяхната насоченост. Разработването на тематични мрежи на национално равнище, които да обхващат цялата страна и в които да участват съответните органи, може да повиши устойчивия характер на програмите.

Добри практики за укрепване на устойчивото развитие посредством управлението

- Мрежи от органи за опазване на околната среда на национално и регионално равнище (ES, IT, PL, UK, DE, EL) във връзка с управлението на структурните фондове и на Кохезионния фонд;
- Разгръщане на потенциала на неправителствените организации да действат като партньори в политиката (SI).

- Насърчаване на постигането на по-големи допълнителни ползи при използването на финансовите средства по линия на ЕС и изследване на иновационни подходи по отношение на финансирането.

Икономическата криза може да лиши държавите-членки от възможността да разчитат само на финансиране от публичния сектор. Частните предприятия могат и трябва да се включат по-активно, например в проектирането, изграждането и експлоатирането на

инфраструктурите. Необходимо е прилагането на принципа „замърсителят плаща“ да се доразвие и то да се разглежда като съществена част от приноса на проекта за устойчивото развитие.

Като по-нататъшна стъпка следва да бъдат обмислени инструменти за финансов инженеринг, така че така че да се постигне по-голям ефект от взаимодействието при използване на оскъдните налични средства. В рамките на регионалната политика програмите JEREMIE и JESSICA следва да бъдат използвани в много по-голяма степен. Освен това следва да се вземат за пример други инструменти, като например механизмът за финансиране с поделение на риска, използван в рамковите програми на ЕС за научноизследователска дейност.

- Използване в пълна степен на предимствата от трансграничните действия

Регионите следва да инвестират в устойчивото развитие посредством интегрирането на политиките, които оказват въздействие върху територии на сушата и върху морски зони в границите на ЕС, особено крайбрежни зони, гори и речни басейни с висок потенциал на биологичното разнообразие. Посредством сътрудничество между държавите-членки и регионите по съгласувани набори от действия и в рамките на конкретни територии на сушата или морски зони, като например морски басейни, би могло да се постигне допълнителен ценен принос.

По-специално управляващите органи следва да се възползват в пълна степен от възможностите, които предлага трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество в съответствие с въведената с Договора от Лисабон нова цел за териториално сближаване. Стратегиите за Балтийско море и река Дунав са нагледен пример за значението на действията на макрорегионално равнище.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА

Независимо че основни изменения в начина на действие на регионалната политика могат да бъдат предприети едва през следващата многогодишна финансова рамка, в настоящото съобщение се излагат начините, по които управляващите органи могат да преориентират настоящите програми по линия на регионалната политика към заложените в стратегия „Европа 2020“ цели за устойчиво развитие. То представлява призив към органите на национално, регионално и местно равнище за незабавни действия и за по-добро използване на наличните финансови средства за насърчаване на устойчивото развитие във всички региони на Европа. Тези действия следва да бъдат разглеждани в контекста на водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“ и на свързаните с климата и енергетиката цели в рамките на стратегия „Европа 2020“²⁷ и да представляват тяхно допълнение.

²⁷ Заключение на Европейския съвет от 17.6.2010 г.

Приложение 1 — Действия за постигане на заложените в стратегия „Европа 2020“ цели за устойчиво развитие посредством регионалната политика и предоставяните по нейна линия финансови средства

Държавите-членки и регионите се насърчават:

- да преориентират разходите в рамките на настоящите приоритети по програмите, така че да се ускори преходът към икономика с ефективно използване на ресурсите и с ниски емисии на въглероден двуокис въз основа на допълнителната помощ, предоставяна по линия на политиката за развитие на селските региони, програмата LIFE+, седмата рамкова програма за научноизследователска и развойна дейност и програмата за конкурентоспособност и иновации, с оглед на:
 - енергийната ефективност, енергията от възобновяеми източници и транспорта с намаляване на емисиите на въглероден двуокис;
 - услугите от екосистеми, по-специално опазването на биологичното разнообразие, приспособяването към изменението на климата и предотвратяването на природните бедствия;
 - подпомагането на екоиновациите посредством клъстери и ИКТ услуги и приложения;
- да гарантират системното интегриране на принципите за устойчиво развитие на всеки етап от жизнения цикъл на проектите, като се отделя специално внимание на това, ресурсите да се използват все по-ефективно;
- да обръщат внимание на изменението на климата при изготвянето на планове за устройство на територията, в това число при съставянето на местни, регионални и макрорегионални стратегии, които обхващат многонационални територии, особено граничещите с морета или речни басейни;
- да извършват специфични оценки и да включват в годишните отчети за изпълнението на своите оперативни програми специално посветен раздел на степента, в която подпомаганите по линия на регионалната политика програми съответстват на установените в настоящото съобщение насоки;
- в контекста на националните програми за реформа да обръщат внимание на гъвкавостта, която е на разположение в рамките на оперативните програми, с оглед на преориентирането на финансовите средства по линия на регионалната политика към приоритетите по стратегия „Европа 2020“;
- да започнат подготовката за следващото поколение програми по отношение на:
 - по-сериозно насочване на вниманието към темата за екологичните инвестиции и преминаване към икономика с ниски емисии на въглероден двуокис и устойчивост спрямо измененията на климата, като същевременно се гарантира комплексен подход към устойчивото развитие на градските и/или селските региони и се отчитат в пълна степен териториалният контекст и възможности;

- изграждането на потенциал посредством използването на бюджета за техническа помощ, така че да се ангажират участници на местно и регионално равнище и неправителствени организации в приспособяването към изменението на климата на регионално равнище и в стратегии за ограничаване на риска.

Приложение 2 — Действия за постигане на заложените в стратегия „Европа 2020“ цели за устойчиво развитие посредством регионалната политика и предоставяните по нейна линия финансови средства

Комисията поема ангажимента незабавно да разгледа и подкрепи всяко искане за препрограмиране на финансови средства към приоритетите по стратегия „Европа 2020“ и ще полага усилия:

- съвместно с международните и националните финансови институции да повишава ефекта от използването на средствата, и, когато е целесъобразно, да повишава в максимална степен използването на финансовите инструменти, включително да използва по-усилено програмите JEREMIE и JESSICA. Специално внимание ще бъде отделено на устойчивото енергийно развитие при жилищните сгради, за да се използват въведените наскоро изменения в регламентите за структурните фондове;
- съвместно със съответните органи в държавите-членки и регионите да разработи целенасочени пилотни инициативи и семинари за прилагане на практика на изложените в настоящото съобщение предложения;
- да подпомага органите на национално и регионално равнище с експертни познания по съответни теми при изпълнението и наблюдението на програмите;
- да мобилизира наличните средства по настоящите оперативни програми за изграждането на институционален потенциал, така че да се осигури прилагането на принципите за устойчиво развитие и да се премахнат констатираните затруднения, особено чрез използване на програмата JASPERS;
- да продължава да подпомага държавите-членки при мобилизирането на наличната техническа помощ в рамките на техните програми за насърчаване на устойчивото развитие на регионите и за улесняване на всички равнища на администрацията на подготовката на бъдещите проекти;
- да набелязва и насърчава по-нататъшния обмен на добри практики между държавите-членки в свързани с устойчивото развитие области посредством инициативи като „Региони за икономическа промяна“ или Европейската мрежа за наблюдение на устройството на територията и териториално сближаване (ESPON).
-